

Doba železná

Iron Age

Bochoř (okr. Přerov)

„Markrabina“.

Doba laténská. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum.

Uložení nálezů: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.4253658N, 17.4341856E; 49.4239981N, 17.4367392E

V rámci výstavby dálnice D1 mezi Přerovem a Říkovcem probíhal od konce května do poloviny července roku 2023 záchraný archeologický výzkum v katastru obce Bochoř, trať „Markrabina“.

Během výzkumu bylo zachyceno několik sídlištních objektů a laténská chata. Z výplně objektů pochází početná kolekce keramických fragmentů, včetně tuhované keramiky a jantaru. Při detektorové prospekci byla M. Kalábekem z výplně objektu č. 23 získána zlatá mince (obr. 1).

Záchraným archeologickým výzkumem byla zachycena pouze část doposud neznámého laténského sídliště nacházejícího se severovýchodním směrem od centra obce Bochoř. V následujících měsících bude probíhat podrobnější laboratorní zpracování nalezeného materiálu.

Literatura

Neuveдено.

Summary

In connection with the construction of the D1 motorway, a rescue archaeological excavation uncovered a part of the La Tène settlement in 'Markrabina' field (Bochoř cadastral area, Přerov District). A gold coin (Fig. 1) was discovered during a metal detector survey.

Eva Pospíšilová

Obr. 1. Bochoř. Laténská zlatá mince. Foto R. Johančík.

Fig. 1. Bochoř. La Tène gold coin. Photo by R. Johančík.

Bratčice (okr. Brno-venkov)

Jihovýchodní okraj obce; „Padělky“, parc. č. 2285/1, 2282/2.

Horákovská kultura. Sídliště. Sonda. Záchraný výzkum. Uložení nálezů:

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.0634233N, 16.5295681E

V letních měsících roku 2023 proběhl v poloze „Padělky“ dodatečný záchraný archeologický výzkum. V jarních měsících téhož roku byl na dotčených parcelách proveden mechanizovaný výkop za účelem rozšíření vinného sklepa. Tento výkop proběhl bez řádného ohlášení a následného archeologického dohledu při skrývce. Na základě dodatečně zpřístupněné fotografické dokumentace a předání souboru archeologických nálezů získaných při zpětném zasypávání výkopu (molár a zlomky klů mamuta srstnatého a několik pravěkých střepů) zde bylo diagnostikováno porušení archeologických situací a následně proveden formou sondáže dodatečný záchraný výzkum. Plocha archeologického výzkumu se nacházela na východním okraji intravilánu obce a byla situována na mírném JJZ svahu sklánějícím se pozvolna ke korytu řeky Šatavy, jež protéká 200 m od zájmové polohy. Jedná se o izolovaný ostrov původně kompaktního svahu, který je poškozen recentními lidskými aktivitami ze severu (zaniklá cihelna), východu (úvoz) a jihu (výstavba vinných sklepů a hluboký zářez při stavbě silnice směřující na Sobotovice). Nadmořská výška se zde pohybuje okolo 220 m. Výzkum byl realizován formou sondy v prostoru navazujícím na původní severozápadní profil sjezdu pro těžkou techniku. Sonda o rozloze 35 m² měla nepravidelně obdélný tvar s výřezem v jihozápadním rohu, kde nemohl být terén skryt kvůli větrací šachtě ústící do sousedního vinného sklepa. Po skrytí nadložních sedimentů se na začistěné ploše vyrýsoval obrys velkého objektu, který bylo možné ztotožnit jako pokračování jámy poškozené při bagrování sklepa. Skrytá plocha nepostihla celou zbývající část porušeného objektu a je zřejmé, že jáma pokračuje dále směrem k severozápadu. Rozměry objektu činily 869 × 402 cm, přičemž první z údajů představuje reálnou šířku objektu a druhý pouze zkoumaný úsek délky, ke které musíme přičíst nejméně 3,5–4 m východním směrem do míst, kde byl objekt poškozen nájezdem pro bagr. Dno objektu bylo v centrální části jámy rovné, případně jen mírně mísovité. Pouze u obou okrajů lze dno označit jako členité – v těchto místech se podařilo zdokumentovat několik menších prohlubní a sloupových jam. Maximální hloubky (168 cm) dosáhla jáma přibližně v jejím středu. Orientaci objektu lze odhadovat na SZ–JV. V rámci zkoumané sondy byly zdokumentovány tři profily. Profily 1 a 2 dokumentovaly výplň pravěkého objektu. Profil 3 se zaměřil na dokumentaci geologické situace a identifikaci polohy s výskytem pleistocenní fauny, tu se však v rámci sondy nepodařilo identifikovat. Z porýzených profilů 1 a 2 je zřejmé, že zásyp pravěkého objektu byl značně nehomogenní (obr. 2). Převládající masu tvořily světle hnědé až hnědošedé uloženiny, které byly silně promíseny různě

Obr. 2. Bratčice. Profil rozměrného objektu. Foto. J. Bartík.

Fig. 2. Bratčice. Cross-section of an extensive subsurface feature. Photo by J. Bartík.

velkými ččkami spraše (ty v některých úsecích dokonce převládají) a tenkými vrstvami popelu s početnými uhlíky. Všeobecně můžeme konstatovat, že výplň objektu byla silně promíšena uhlíky napříč všemi vrstvami. Za homogenní vrstvu (tmavě šedo-hnědá uložení bez čček spraše) bylo možné označit pouze svrchních 30 cm výplně, která působila dojmem antropogenně obohaceného deluviálního sedimentu, který byl do jámy deponován až po zániku osídlení. Funkční interpretace objektu není na základě odkryté části jednoznačná. Mohlo se jednat o exploatační jámu (hliník), ale s ohledem na tvar objektu, charakter dna a přítomnost sloupových jam také o rozměrnou polozemnici. Po ukončení funkce objektu do něj bylo postupně deponováno velké množství sídlištního odpadu.

Mezi nálezy jednoznačně dominují zlomky keramických nádob. Na základě jejich profilace, charakteru keramické hmoty, úpravy povrchu a výzdoby můžeme objekt datovat do období horákovské kultury. Z výplně objektu však pocházejí i další druhy artefaktů. Uvést lze například početný soubor fragmentů zvířecích kostí nebo kolekci mazanice včetně kusů s otisky konstrukčních prvků. Objeveno bylo také několik nástrojů z kostí (šidla, jehla) a kamene. Obzvláště zajímavá je pro tuto dobu neobvykle početná kolekce štipané industrie zhotovená z rohovce typu Krumlovský les. S pomocí detektoru kovů byly objeveny také tři bronzové artefakty, mezi nimiž byl identifikován poškozený náramek z několika stočených bronzových drátů (průměr 70 mm), drobné rydlo (38 × 4 × 3,5 mm) a předmět protáhle kýlovitého tvaru (35 × 5 × 4 mm). Cenné poznatky o paleoenvironmentu, složení palivového dříví a materiálu dřevěných konstrukcí budou moci být získány díky početnému souboru odebraných vzorků uhlíků.

Záchranný archeologický výzkum na východním okraji intravilánu obce Bratčice v roce 2023 přinesl objev nové, prozatím neznámé archeologické lokality. O struktuře a celkovém rozsahu halštatského sídliště máme prozatím jen minimum informací. Na základě geofyzikálního průzkumu a povrchového sběru lze předpokládat pokračování osídlení severozápadním směrem výše po svahu. Směrem na sever byl původní terén snížen areálem dnes již zaniklé cihelny. Pokračování sídliště směrem k jihu na svahu za zářezem silnice do Sobotovic prokázal záchranný archeologický výzkum pracovníků Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., o několik měsíců později (viz zpráva níže).

Literatura

Neuveдено.

Summary

A rescue archaeological excavation was conducted in 'Padělky' field (Bratčice cadastral area, Brno-Country District) during the summer months of 2023. The fieldwork was prompted by the additionally reported discovery of Pleistocene bones and prehistoric pottery obtained during the expansion of a wine cellar. The excavation yielded a part of an extensive clay pit of the Horákov culture, together with numerous finds (Fig. 2). Geophysical and surface surveys were also carried out there, allowing for the determination of the potential extent of settlement situated at this previously unknown site.

Jaroslav Bartík, David Cibulka

Bratčice (okr. Brno-venkov)

Jihovýchodní okraj obce.

Horákovská kultura, doba laténská. Sídliště. Plošný odkryv.

Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.0626411N, 16.5291881E

V podzimních měsících byl prováděn záchranný archeologický výzkum v souvislosti s budováním základní technické vybavenosti a následnou výstavbou rodinných domů na východním okraji obce Bratčice, při silnici třetí třídy směr Sobotovice. Jde o mírný, k jihu situovaný svah nedaleko soutoku místního potoka Lejtna s říčkou Šatavou. Nejprve byly sledovány práce při stavbě inženýrských sítí, při nichž bylo na profilech výkopů zachyceno několik zahlobených objektů, mimo jiné část zemnice z doby halštatské. Tato byla posléze částečně prozkoumána i plošně. Stavební práce dále pokračovaly v ploše tří rodinných domů (obr. 3) přiléhajících ke komunikaci, kde byla provedena skrývka ornice. Jelikož se plocha stavby nacházela v mírném svahu, byla vždy cca polovina plochy rodinného domu skryta na podloží, zatímco v druhé části skrývka na podloží nedosahovala, a byla tak z velké části nečitelná. Zde tedy byly zkoumány pouze objekty, které se projevovaly v ornici zpravidla popelovitým zásypem.

Kromě celé řady objektů (celkem zachyceno více než 150 jam) z období neolitu, doby bronzové a doby stěhování národů zde byly prozkoumány celkem tři zemnice (502, 566 a 666) z doby halštatské (obr. 4), jejichž rozměry se pohybovaly okolo 4 × 4 m a hloubka dosahovala až 2 m. Získáno bylo velké množství